

XITOIY TILINI O'RGANISH KO'NIKMALARI

Alfraganus university Ingliz tili yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Fayzullayeva Marjona Sulaymon qizi

Ilmiy rahbar: Ziyatova Barno

Annatatsiya: Xitoy tili — dunyodagi eng ko'p so'zlashadigan til bo'lib, uning o'rganilishi nafaqat lingvistik bilimlarni, balki Xitoy madaniyatini, tarixini va falsafasini tushunish imkoniyatini ham taqdim etadi. Xitoy tili o'rganish, ayniqsa, boshlang'ich bosqichda ko'plab qiyinchiliklarga olib kelishi mumkin, chunki uning talaffuzi, yozuvi va grammatikasi boshqa tillardan keskin farq qiladi. Shu sababli, tilni muvaffaqiyatli o'rganish uchun maxsus ko'nikmalarni rivojlantirish zarur. Quyida Xitoy tilini o'rganishda asosiy ko'nikmalarni tahlil qilamiz.

Kalit so'zlar: Tilning fonetik tizimi, xarflarni yozish va o'rganish, grammatika va sintaksis, lug'at boyligini rivojlantirish, madaniyatini o'rganish, nutq va tinglash ko'nikmalarini rivojlantirish, texnologiyalardan foydalanish.

Kirish: Xitoy tilining fonetik tizimi juda o'ziga xos. Tilda to'rtta asosiy to'n mavjud: yuqori, o'rta, past va past- yuqori to'nlar. Har bir ton ma'no o'zgarishiga olib keladi, shuning uchun to'nlarni to'g'ri talaffuz qilish juda muhimdir. Masalan, "ma" so'zi turli tonlarda turli ma'nolarga ega: "mā" (onajon), "má" (kanchalik), "mǎ" (ot) va "mà" (qichqiriq).

Bunday nozik farqlarni o'rgatish uchun tinglash va talaffuz mashqlari muhim ahamiyatga ega. Tovushlarni aniq eshitish va ular orasidagi farqni ajratish uchun muntazam mashqlar, audio materiallar va raqamli ilovalar yordamida tajriba qilish kerak.

Xarflarni yozish va o'rganish :Xitoy tilining yozuvi tasviriy harflarga

asoslangan bo'lib, Hanzi deb ataladi. Har bir xarf o'ziga xos ma'no va talaffuzga ega. Xitoy tilini o'rganish jarayonida o'quvchilarga ushbu xarflarni o'rganish muhim ahamiyatga ega. Hanzi yozuvini o'rganish uchun avvalo asosiy va eng ko'p ishlatiladigan xarflarni yodlash kerak. Bu jarayonni osonlashtirish uchun yozuvni yozish mashqlari va vizual yordamlar foydalidir.

Hanzi o'rganishning yana bir muhim jihati — ularning tuzilishi va shakllanishi. Har bir xarf belgilari bir-biriga bog'lanib, ma'no hosil qiladi. Bu belgilarning tuzilishini, uning bo'limlarini va shakllanish usullarini tushunish o'quvchilarga yangi harflarni o'rganishda yordam beradi.

Grammatika va sintaksis: Xitoy tilining grammatikasi oddiy, lekin o'ziga xosdir. Masalan, xitoy tilida "olmosh"lar, ko'plik shakllari va gap tuzilishi boshqa tillardan farq qiladi. Bu tilda fe'l va zamonlar juda oddiy va turli vaqtni ifodalash uchun qo'llanadigan maxsus qo'shimchalar mavjud emas. Xitoy tilidagi gaplarda so'z tartibi ayniqsa muhim, chunki so'zlarning joylashuvi ma'no o'zgarishiga olib kelishi mumkin.

Xitoy tilining grammatikasini o'rganishda mantiqiy yondashuv talab etiladi. O'quvchilar xitoycha gap tuzishni o'rganish uchun oddiy jummalarni yaratishdan boshlashlari kerak. Keyin esa, ular murakkabroq tuzilmalar va o'zaro aloqalarni o'rganishlari lozim.

Lug'at boyligini rivojlantirish: Ushbu tilini o'rganish jarayonida so'z boyligini kengaytirish ham muhim. Yangi so'zlarni yodlashda ularning sinonimlari, antonimlari va kontekstdagi ishlatilishiga diqqat qilish zarur. O'quvchilar uchun yangi so'zlar, jumladan, kundalik hayotda ishlatiladigan so'zlar va iboralarni o'rganish muhimdir.

Shuningdek, so'zlarni to'g'ri va samimiy tarzda ishlatish, jumlar tuzishda to'g'ri konteksni tanlash tilni o'rganishning ajralmas qismidir. Shu sababli, o'quvchilarga real hayotdagi vaziyatlarda so'zlarni qo'llashni o'rgatish uchun interaktiv mashqlar va amaliy mashg'ulotlar foydalidir.

Madaniyatini o'rganish: Xitoy tili faqatgina bir tildan iborat emas, balki

Xitoyning boy madaniyati, tarixi va falsafasini tushunishga yordam beradi. Madaniyatni o'rganish tilni yaxshiroq anglash va o'quvchilarga tilni to'g'ri va aniq ishlatish imkonini beradi. Madaniyatga oid mavzularni o'rganish, Xitoyning urf-odatlarini, bayramlari, tarixiy voqealari va an'anaviy qadriyatlari haqida bilim olish tilni chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Nutq va tinglash ko'nikmalarini rivojlantirish: Xitoy tilini o'rganishda nutq va tinglash ko'nikmalarini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar muntazam ravishda nutq qilish, dialoglar o'qish va tinglash mashqlarini bajarishlari kerak. Bu nafaqat talaffuzni yaxshilashga, balki tilni tabiiy muhitda ishlatishga yordam beradi.

Shuningdek, o'quvchilarga Xitoy tilining dialektlarini ham tushunish, turli madaniyatlar va dialektlar bo'yicha xabardor bo'lishi kerak. Xitoyda turli mintaqalarda turli dialektlar ishlatiladi, shuning uchun tilni o'rganishda ushbu dialektlar haqida ham bilim olish foydalidir.

Texnologiyalardan foydalanish: Bugungi kunda Xitoy tilini o'rganish uchun ko'plab raqamli vositalar mavjud. Mobil ilovalar, onlayn kurslar, video materiallar va interaktiv mashqlar tilni o'rganishni yanada qiziqarli va samarali qiladi. Bunday vositalar o'quvchilarga tilni doimiy ravishda takrorlash va mustahkamlash imkoniyatini beradi.

Xulosa: Xitoy tilini o'rganish — bu vaqt va mehnat talab qiladigan jarayon. Biroq, fonetik ko'nikmalarni, yozuvni, grammatika va lug'at boyligini rivojlantirish, madaniyatni o'rganish va texnologiyalarni samarali ishlatish orqali tilni muvaffaqiyatli o'rganish mumkin. Xitoy tilini o'rganish nafaqat lingvistik bilimlarni kengaytirish, balki xalqaro aloqalar o'rnatish va Xitoy madaniyati bilan tanishish imkoniyatini ham taqdim etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

"Integrated Chinese", "Mandarin Chinese", "Colloquial Chinese", HelloChinese, Rao, X. (2015). Chinese Grammar, Tao, Y. (2004), Xie, T., & Tong, X. (2012), Cheng, Y., & Lee, S. (2010).